

Sygn. akt I ACa 692/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia SA Bożena Wiklak**

Protokolant: Igor Balcerzak

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2023 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa M. M.

przeciwko **Miejskiemu Przedsiębiorstwu (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł., (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., Miastu Ł. i M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. N.**

przy udziale interwenienta ubocznego po stronie pozwanego Miasta Ł. – **Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powódki i pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 28 lutego 2022 r. sygn. akt XII C 1060/21

I. odrzuca apelację (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. w części skierowanej do punktów 3. oraz 6. zaskarżonego wyroku;

II. z apelacji (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. w pozostałym zakresie oraz z apelacji powódki zmienia zaskarżony wyrok na następujący:

„1. zasądza od pozwanych Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. i M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. N. na rzecz M. M.:

a) kwotę 70.000 zł (siedemdziesiąt tysięcy złotych) z tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi w stosunku do Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. od dnia 26 marca 2017 r. do dnia zapłaty i w stosunku do M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. N. od dnia 3 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty;

b) kwotę 11.736,88 zł (jedenaście tysięcy siedemset trzydzieści sześć złotych i osiemdziesiąt osiem groszy) tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi w stosunku do M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. N. od dnia 3 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty i w stosunku do Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. od kwoty 7.991,77 zł (siedem tysięcy dziewięćset dziewięćdziesiąt jeden złotych

i siedemdziesiąt siedem groszy) od dnia 26 marca 2017 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1.619,20 zł (tysiąc sześćset dziewiętnaście złotych i dwadzieścia groszy) od 13 lutego 2019 r. do dnia zapłaty i od kwoty 2.125,91 zł (dwa tysiące sto dwadzieścia pięć złotych i dziewięćdziesiąt jeden groszy) od dnia 20 listopada 2020 r. do dnia zapłaty;

c) kwotę 52.061,60 zł (pięćdziesiąt dwa tysiące sześćdziesiąt jeden złotych i sześćdziesiąt groszy) tytułem skapitalizowanej renty za okres od dnia 3 maja 2017 r. do dnia 17 listopada 2020 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi w stosunku do M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. N. od dnia 3 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty i w stosunku do Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) spółki ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. od kwoty 13.860 zł (trzynaście tysięcy osiemset sześćdziesiąt) od dnia 13 lutego 2019 r. do dnia zapłaty

i od kwoty 38.201,60 zł (trzydzieści osiem tysięcy dwieście jeden złotych i sześćdziesiąt groszy) od dnia 20 listopada 2020 r. do dnia zapłaty

- z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaty;

2. oddała powództwo w stosunku do Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. oraz w stosunku do M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. N. w pozostałym zakresie;

3. oddała powództwo w stosunku do (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. oraz Miasta Ł.;

4. zasądza od M. M. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwotę 5.417 zł (pięć tysięcy czterysta siedemnaście) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

5. zasądza od Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. i M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. N. solidarnie na rzecz M. M. kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

6. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi od Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą

w Ł. oraz od M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) M. N. solidarnie kwotę 7.909 zł (siedem tysięcy dziewięćset dziewięć) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od uwzględnionej części powództwa;

7. nie obciąża M. M. kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa.”;

III. oddała apelację powódki w pozostałej części;

IV. zasądza od M. M. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwotę 9.540 zł (dziewięć tysięcy pięćset czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

V. zasądza od Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. i M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. N. solidarnie na rzecz M. M. kwotę 6.935,50 zł (sześć tysięcy dziewięćset trzydzieści pięć złotych i pięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

VI. nie obciąża pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kosztami zastępstwa procesowego interwenienta ubocznego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 692/22

UZASADNIENIE punktu 1. wyroku z 9.02.2023 r.

Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie z powództwa M. M., następczyni prawnej zmarłej powódki T. M. przeciwko Miejskiemu Przedsiębiorstwu (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł., (...) spółce z ograniczoną

odpowiedzialnością z siedzibą w W., Miastu Ł. oraz M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) M. N. o zapłatę zaskarżonym wyrokiem z 28 lutego 2022 r. :

1. zasądził od pozwanych (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz od M. N. na rzecz M. M.:
 - a. kwotę 50.000 złotych tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia orzeczenia do dnia zapłaty;
 - b. kwotę 11.736,88 złotych tytułem odszkodowania za skutki zdarzenia z dnia 22 stycznia 2017 roku wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia orzeczenia do dnia zapłaty;
 - c. kwotę 52.061,60 złotych tytułem skapitalizowanej renty za okres od dnia 3 maja 2017 roku do dnia 17 listopada 2020 roku wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia orzeczenia do dnia zapłatyz zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia pozostałego;
2. oddalił powództwo wobec (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz od M. N. w pozostałym zakresie;
3. oddalił powództwo wobec Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. oraz Miasta Ł.;
4. zniósł między stronami koszty zastępstwa procesowego;
5. nakazał pobrać od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz od M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) M. N. kwotę 4 797,80 złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od uwzględnionej części powództwa poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa;
6. nie obciążył M. M. kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa.

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacjami powódki i pozwanego (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., który objął zaskarżeniem wyrok w części uwzględniającej powództwo w stosunku do niego oraz orzekającej o kosztach procesu i kosztach sądowych (punkty 1, 4, 5 i 6) oraz w części oddalającej powództwo w stosunku do Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. oraz Miasta Ł. (punkt 3).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Współpozwanemu w procesie nie przysługuje prawo zaskarżenia wyroku w części oddalającej powództwo (w całości lub w części) w stosunku do pozostałego pozwanego także wówczas, gdy uwzględnienie powództwa (w całości lub w części) w stosunku do innego pozwanego mogłoby mieć wpływ na zakres odpowiedzialności tego skarżącego. Zaskarżenie wyroku w części oddalającej powództwo względem innych pozwanych może nastąpić tylko przez powoda (postanowienie SN z 1.04.2003 r., II CKN 1413/00, postanowienie SN 2.02.2001 r., I PKN 706/00). Apelacja (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. w zakresie kwestionującym zaskarżony wyrok w punkcie 3. oddalającym powództwo w stosunku do pozwanych Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. oraz Miasta Ł. jest zatem niedopuszczalna.

Za niedopuszczalną z uwagi na brak interesu w zaskarżeniu wyroku należało także uznać apelację (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. w zakresie skierowanym do punktu 6. wyroku, w którym nie obciążono powódki kosztami sądowymi.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 373 k.p.c. odrzucił apelację (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. w części skierowanej do punktów 3 i 6 zaskarżonego wyroku.

Sygn. akt I ACa 692/22

Uzasadnienie pozostałych punktów wyroku

Zaskarżonym wyrokiem z 28 lutego 2022 r. Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie z powództwa M. M. – poprzedniczki prawnej T. M. przeciwko:

1. Miejskiemu Przedsiębiorstwu (...) spółce z o.o. z siedzibą w Ł.,
2. (...) spółce z o.o. z siedzibą w W.,
3. Miastu Ł.
4. M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) M. N.

przy udziale interwenienta ubocznego po stronie pozwanego Miasta Ł. – Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. o naprawienie szkody wynikłej z czynu niedozwolonego, zasądził in solidum od pozwanych od (...) spółki z o.o. oraz od M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) M. N. na rzecz powódki M. M. następujące kwoty:

- a. 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia orzeczenia do dnia zapłaty,
- b. 11.736,88 zł tytułem odszkodowania za skutki zdarzenia z 22 stycznia 2017 r. z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia orzeczenia do dnia zapłaty,
- c. 52.061,60 zł tytułem skapitalizowanej renty za okres od 3 maja 2017 r. do 17 listopada 2020 r. z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia orzeczenia do dnia zapłaty z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia pozostałego (pkt 1), oddalił powództwo wobec (...) spółki z o.o. oraz od M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) M. N. w pozostałym zakresie (pkt 2), oddalił powództwo wobec Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) spółki z o.o. z siedzibą w Ł. oraz Miasta Ł. (pkt 3), zniósł między stronami koszty zastępstwa procesowego (pkt 4), nakazał pobrać in solidum od (...) spółki z o.o. oraz M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) M. N. solidarnie kwotę 4.797,80 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych od uwzględnionej części powództwa poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa (pkt 5) i nie obciążył powódki kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa (pkt 6).

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie ustaleń, które Sąd Apelacyjny w całości podzielił i przyjął za własne.

Z ustaleń tych wynikało, że T. M. urodziła się (...)

W dniu 22 stycznia 2017 r. (niedziela) w godzinach 08:00 – 12:00 zachmurzenie nad Ł. było umiarkowane, bez opadów, temperatura od -0,4°C do 0,8°C. W tym dniu w godzinach 1:20 – 10:00 notowano utrzymującą się gołoledź wywołaną mającymi miejsce w godzinach 00:00 – 1:20 opadami marznącej mżawki.

Tego dnia T. M. około godziny ósmej szła na przystanek autobusowy na ul. (...) przy ul. (...) w Ł.. W pewnym momencie poślizgnęła się i upadła. Przechodzący mężczyzna podłożył T. M. pod głowę czapkę i wezwał pogotowie.

T. M. w chwili zdarzenia szła chodnikiem w kierunku przystanku K. - D. (nr (...)), chciała pojechać na plac (...), w kierunku ul. (...). Upadek miał miejsce około 3 metrów od wiaty przystankowej.

T. M. idąc w stronę przystanku wypatrywała, czy jedzie autobus. Chodnik w miejscu zdarzenia nie był równy – był spadek w stronę przystanku, chodnik był śliski i oblodzony. T. M. nie widziała, aby chodnik był posypany piaskiem bądź solą.

Po przyjeździe na miejsce zdarzenia pogotowia ratownicy medyczni z uwagi na śliską nawierzchnię mieli problem z podejściem do T. M.. Kiedy się to udało, ratownicy zbadali T. M. i podjęli decyzję o zabraniu jej do szpitala. W karcie medycznych czynności ratunkowych dotyczącej T. M. wpisano: „leżąca na brzuchu na chodniku. Upadek wskutek poślizgnięcia na oblodzonym chodniku. Ból barku i biodra lewego. Bez urazu głowy, bez utraty przytomności”.

W dniu 22 stycznia 2017 r. T. M. została przyjęta na oddział chirurgii urazowo-ortopedycznej szpitala im.(...) w Ł.. Rozpoznano u niej złamanie przekrętarzowe kości udowej lewej oraz złamanie szyjki kości ramiennej lewej. W dniu 23 stycznia 2017 r. u T. M. przeprowadzono operację nastawienia krwawego oraz zespolenia płytą (...) 4-otworową złamania przekrętarzowego kości udowej lewej. Złamanie szyjki kości ramiennej lewej unieruchomiono ortezą na bark i ramię. W dniu 2 lutego 2017 r. T. M. została wypisana ze szpitala do domu z zaleceniami zakazu obciążania operowanej kończyny przez 3 miesiące.

Po wypadku córka T. M. przebywała z matką przez cały czas i pomagała jej w czynnościach życia codziennego takich, jak: zakupy, przygotowywanie posiłków, sprzątanie, ubieranie się, toaleta osobista, zmiana pampersów.

Po wypadku, w szpitalu i później, w okresie rekonwalescencji T. M. przyjmowała leki przeciwbólowe, zgłaszała silny ból lewej ręki i lewej nogi – do czasu pełnego zrostu złamanych kości. W okresie rehabilitacji T. M. również zgłaszała ból – w różnym natężeniu. W maju 2019 r. T. M. nadal przyjmowała leki przeciwbólowe. Zgłaszała dolegliwości bólowe w lipcu 2020 r.

Początkowo T. M. leżała w łóżku, nie mogła usiąść. Po 1,5 miesiąca od operacji lekarz zezwolił na poruszanie się za pomocą wózka inwalidzkiego i za pomocą kul.

W lipcu 2020 r. T. M. nadal poruszała się przy pomocy kul. Od wypadku do tego czasu córka T. M. nadal się nią opiekowała – pomagała w toalecie, kąpieli, gotowała, sprzątała, robiła zakupy.

W 2019 r. T. M. nadal odczuwała skutki wypadku – nie mogła położyć się na operowanej nodze z powodu odczuwanego bólu, nie mogła chodzić. T. M. próbowała poruszać się o kulach, miała z tym problemy – odczuwała zawroty głowy. Miała miejsce także sytuacja, kiedy kula upadła i T. M. potknęła się o nią.

Przed wypadkiem T. M. funkcjonowała samodzielnie, mieszkała sama, nie wymagała pomocy osób trzecich w czynnościach codziennych, chodziła na spacery z wnukiem, nie poruszała się o kulach i nie korzystała z wózka inwalidzkiego. W tym okresie wymagała jedynie korekty wzroku za pomocą okularów. Przed wypadkiem córka pomagała T. M. jedynie w ciężkich pracach domowych, np. mycie okien.

Po wypadku T. M. miała problemy z wyjściem na spacer, jeśli były opady – w ogóle nie wychodziła. T. M. mieszkała na I piętrze w wieżowcu z windą. Samo dojście do windy sprawiało jej trudność.

Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności orzeczeniem z 10 marca 2017 r. zaliczył T. M. do znacznego stopnia niepełnosprawności, z symbolem 05-R – do 31 marca 2018 r.

Wcześniej – orzeczeniem z 10 marca 2010 r., T. M. została zaliczona do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności – na stałe, symbole przyczyny niepełnosprawności określono jako 08-T, 03-L, 05-R. Zgodnie z treścią pkt. 7 ww. orzeczenia T. M. nie wymagała stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby.

W uzasadnieniu orzeczenia wskazano, że wydane ono zostało na podstawie bezpośredniego badania lekarskiego specjalisty laryngologa, oceny pracownika socjalnego, w oparciu o standardy postępowania orzeczniczego oraz definicje stopni niepełnosprawności.

W 2017 r. T. M. pobierała emeryturę w kwocie 700 zł miesięcznie, w maju 2019 r. świadczenie to wynosiło 1.100 zł.

T. M. zmarła w dniu 17 listopada 2020 r.

W dniu 13 maja 2002 r. (...) sp. z o.o. zawarła z Inwestorem – Przedsiębiorstwem Usługowo-Produkcyjnym (...) sp. z o.o. umowę

w przedmiocie wydzierżawienia powierzchni przystankowej pod wiaty przystankowe typu K. i wolnostojące panele reklamowe przeznaczone m.in. do prowadzenia działalności reklamowej. Zgodnie z § 5 umowy Inwestor zobowiązał się do:

a. stałego utrzymania wiat w należyтым stanie technicznym i estetycznym, dokonywania niezbędnych napraw, a w przypadku uszkodzeń do natychmiastowej naprawy lub wymiany elementów wiat w terminie nie dłuższym niż 3 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu uszkodzenia, zgodnie z zasadami określonymi w § 6 umowy,

b. bieżącego utrzymywania w należyтым stanie powierzchni miejsc przystankowych, a w okresie zimy także odśnieżania i posypywania piaskiem, łącznie z ponoszeniem pełnej odpowiedzialności za dopełnienie ww. obowiązków na zasadzie zobowiązań ciążących na MPK. W załączniku nr 2 do umowy stanowiącym integralną część umowy, strony określiły dla każdej lokalizacji i łącznie powierzchnię miejsc przystankowych, objętych niniejszą umową. Pod pojęciem miejsca przystankowego rozumie się teren przeznaczony do zatrzymywania się pojazdów transportu publicznego oraz miejsce oczekiwania pasażerów na przyjazd pojazdów transportu publicznego, jako obiekt fizycznie wydzielony w pasie drogowym, bądź teren przy jezdni o szerokości do 5 metrów, o długości 15 metrów przed i 15 metrów za znakiem przystankowym,

c. ponoszenia przed osobami trzecimi oraz miejskimi służbami kontrolnymi i MPK pełnej odpowiedzialności za skutki wynikłe z zaniedbań w zakresie utrzymania sprawności technicznej i estetycznej wiat oraz zaniedbań w utrzymaniu należytego stanu sanitarno-porządkowego na całej powierzchni miejsc objętych umową,

d. ubezpieczenia miejsc przystankowych od odpowiedzialności cywilnej,

e. pokrycia kosztów zużycia energii elektrycznej na oświetlenie paneli reklamowych według taryfy obowiązującej na dzień zapłaty i płaconej zgodnie z zawartymi umowami,

f. pokrycia kosztów umieszczania reklamy na wiatkach,

g. wyposażenia wiat w elementy określone w umowie,

h. umożliwienia na wniosek MPK zainstalowania automatu do sprzedaży biletów w wiacie na koszt MPK. Zamontowany automat do sprzedaży biletów w wiacie nie mógł ograniczać widoczności paneli reklamowych.

Zapis § 7 umowy regulował zasady utrzymania czystości na przystanku komunikacji miejskiej. Ust. 1 stanowił, że pod pojęciem codziennego, systematycznego utrzymywania czystości na powierzchni przystanków należy rozumieć:

a. omiatanie terenu przystanków, opróżnianie koszy i wywóz śmieci, odłamków szkła, szczątków padłych zwierząt (zgodnie z obowiązującymi przepisami sanitarnymi), a w okresie zimowym także zgarnianie śniegu oraz likwidowanie skutków gołolodzi na powierzchni przystanków poprzez usuwanie zmarzliny i posypywanie piaskiem,

b. systematyczne wywożenie przyzmy zgarniętego śniegu i usuniętej z powierzchni zmarzliny. Tam, gdzie przyzmowanie jest niemożliwe z uwagi na konieczność zachowania warunków wymienionych w pkt. 2, śnieg i zmarzlina powinny być wywożone z powierzchni przystanków na bieżąco,

c. w okresie zimowym zgarnianie i usuwanie gołoledzi z powierzchni przystankowej, przyzmowanie śniegu i zmarzliny wykonywane miało być niezwłocznie po wystąpieniu opadów tak, aby zapewnić bezpieczne korzystanie z przystanków; czas likwidacji skutków gołoledzi z powierzchni przystanków należało wykonać niezwłocznie po zaistnieniu zjawiska; czas zakończenia zgarniania śniegu z powierzchni przystanków miał być nie dłuższy niż 12 godzin od początku wystąpienia opadów.

Zgodnie z ust. 2 przyzmy zgarniętego z powierzchni przystanku śniegu i zmarzliny powinny być układane w odległości większej niż 15 m od znaku przystankowego. Niedopuszczalne było układanie przyzmy na włączach do studzienek, przy drzewach oraz punktach oświetlenia ulicznego i sygnalizatorach. Przyzmy zgarniętego z powierzchni przystanku śniegu winny być wywożone na bieżąco.

Załącznik nr 1 do ww. umowy stanowił wykaz lokalizacji obiektów objętych dzierżawą przez (...). Na liście nie było przystanku nr (...), znajdował się na niej przystanek nr (...).

W dniu 22 czerwca 2004 r. doszło do przyłączenia Przedsiębiorstwa Usługowo-Produkcyjnego (...) sp. z o.o. do (...) sp. z o.o. Z tym dniem (...) sp. z o.o. wstąpiła z mocy prawa we wszystkie prawa i obowiązki przejętej spółki.

W dniu 20 grudnia 2005 r. spółka (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. (następca prawny (...) sp. z o.o.) zawarła z (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł. Aneks nr (...) do umowy z 13 maja 2002 r. Na mocy tego aneksu doszło do ujednoczenia treści umów zawartych przez (...) sp. z o.o. ze spółkami wskazanymi w treści § 1 tego aneksu. Prawa i obowiązki stron na podstawie ww. aneksu były takie, jak w umowie z 13 maja 2002 r.

Zgodnie z § 5 ust. 1 lit. b umowy inwestor zobowiązywał się do bieżącego utrzymania w należyтым stanie powierzchni miejsc przystankowych, w okresie zimy także do odśnieżania i posypywania piaskiem zgodnie z § 7, łącznie z ponoszeniem pełnej odpowiedzialności za dopełnienie ww. obowiązków na zasadzie zobowiązań ciążących na MPK.

(...) sp. z o.o. na mocy umowy było również ponoszenie pełnej odpowiedzialności według obowiązujących przepisów prawa w zakresie obowiązków wynikających z niniejszej umowy za skutki wynikłe z zaniedbań w utrzymaniu należytego stanu sanitarno-porządkowego na wydzierżawionej części powierzchni miejsc przystankowych objętych niniejszą umową z zastrzeżeniem § 7 (§ 5 ust. 1 lit. c umowy).

Zapis § 7 ust. 1 lit. c umowy stanowił, że pod pojęciem codziennego systematycznego utrzymania czystości na powierzchni przystanków w okresie zimowym należy rozumieć: zgarnianie i usuwanie gołoledzi z powierzchni przystankowej, przyzmowanie śniegu i zmarzliny niezwłocznie po wystąpieniu opadów tak, aby zapewnić bezpieczne korzystanie z przystanków, czas likwidacji skutków gołoledzi z powierzchni przystanków należało wykonać niezwłocznie po powzięciu wiadomości o zaistnieniu zjawiska, czas zakończenia zgarniania śniegu z powierzchni przystanków miał być nie dłuższy niż 12 godzin od początku wystąpienia opadów.

Załącznikiem nr 1 do Aneksu nr (...) ustalono listę lokalizacji przystanków dzierżawionych przez spółkę (...). Pod pozycją 34 znalazł się przystanek autobusowy nr (...) Ł. K. - D..

Na mocy umowy z 28 października 2016 r. zawartej pomiędzy (...) sp. z o.o. a Miastem Ł. – Wydziałem Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Ł. pozwana spółka powierzyła Wydziałowi odpłatne wykonywanie usługi zimowego i letniego utrzymania czystości – za pośrednictwem podwykonawców Wydziału (§ 2).

Jednocześnie spółka oświadczyła, że zrzeka się jakichkolwiek roszczeń

w stosunku do Wydziału, jakie mogłyby wyniknąć w związku z przejściem przez Wydział prac związanych z całorocznym utrzymaniem czystości na przystankach komunikacji miejskiej w Ł. (§ 4 ust. 2). W razie pojawienia się roszczeń osób trzecich z tytułu wykonanych prac Wydział, na wniosek (...), miał wskazać podwykonawcę realizującego prace w imieniu Wydziału (§ 4 ust. 3).

W Załączniku nr 1 do umowy stanowiącym wykaz obsługiwanych przystanków znajdował się przystanek autobusowy nr (...) w Ł..

W Załączniku nr 2 do umowy wskazano, że wykonawca (Wydział) zobowiązał się w sezonie zimowym do odśnieżania powierzchni utwardzonych przystanków autobusowych oraz tramwajowych; w razie konieczności – skuwania lodu z powierzchni przystanku oraz na polecenie zamawiającego – usuwania śniegu z miejsc przystankowych.

Wydział Gospodarki Komunalnej zajmuje się utrzymaniem porządku i czystości w mieście, organizuje przetargi na utrzymanie czystości w okresie letnim i zimowym. Do umowy zawieranej z każdym wykonawcą jest załączany wykaz przystanków, na których dana firma ma utrzymywać czystość. Jeśli przystanek jest oblodzony – firma musi skuwać lód.

W czasie trwania akcji „zima” Wydział powołuje zespoły dyżurujące 24 godziny, zespoły są 2-3 osobowe. Ich zadaniem jest sprawdzanie stanu utrzymania i standardu przejezdności

w mieście oraz stanu przystanków. Jest to dokumentowane za pomocą sporządzanego protokołu. Jeśli w umowie jest wskazane konkretne miejsce, to pełną odpowiedzialność ponosi podwykonawca, który zawiera w związku z tym stosowne umowy ubezpieczeniowe.

Pismem z 4 stycznia 2020 r. pełnomocnik pozwanej spółki zwrócił się do Wydziału Gospodarki Komunalnej (...) o wskazanie podwykonawcy realizującego w okresie od 1 stycznia 2017 r. do 31 stycznia 2017 r. prace polegające na utrzymaniu czystości na przystanku (...) miejskiej (...).

(...) Wydział Gospodarki Komunalnej w dniu 3 lutego 2020 r. poinformował, że usługę polegającą na utrzymaniu czystości w spornej lokalizacji wykonywało przedsiębiorstwo (...) M. N. – na podstawie umowy z 28 października 2016 r. Zgodnie z § 14 ust. 3 umowy – jeżeli w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem obowiązku letniego i zimowego utrzymania dróg, a w szczególności usunięcia śniegu, lodu, piachu oraz innych zanieczyszczeń z drogi lub ciągu pieszego – nastąpi szkoda – wykonawca będzie zobowiązany do jej naprawienia. Do pisma załączono pismo z 20 marca 2019 r.,

w którym Wydział zawiadamiał (...) o roszczeniach powódki.

W umowie zawartej pomiędzy Miastem Ł. a (...) M. N. zlecono przedsiębiorcy świadczenie usług polegających na letnim i zimowym, ręcznym

i mechanicznym oczyszczaniu pasów dróg publicznych na terenie Miasta Ł. w Rejonie XIII – obejmującym obszar „C. – W. – F.”, zgodnie ze złożoną ofertą oraz SIWZ. Termin realizacji zamówienia obejmował okres od 1 listopada 2016 r. do

31 października 2019 r. Zakres prac obejmował m.in. oczyszczanie cykliczne, interwencyjne lekkie i ciężkie, oczyszczanie cykliczne przystanków komunikacji miejskiej poprzez zapobieganie i zwalczanie śliskości, oczyszczanie cykliczne zimowe, odśnieżanie powierzchni utwardzonych – interwencyjne.

Zgodnie z § 10 umowy w przypadku wystąpienia szkody majątkowej lub osobowej związanej z przedmiotem umowy zamawiający, do którego poszkodowany zgłosił roszczenie odszkodowawcze przesyła niezwłocznie dokumenty wykonawcy oraz zobowiązuje wykonawcę do każdorazowego pisemnego poinformowania zamawiającego o swoim stanowisku – tj. przyjęciu lub odrzuceniu roszczenia oraz dalszym sposobie postępowania.

Na mocy § 14 umowy wykonawca ponosił pełną odpowiedzialność za szkody wynikłe w czasie realizacji przedmiotu zamówienia. Ust. 3 stanowił, że jeśli w związku

z niewykonaniem bądź nienależytym wykonaniem obowiązku letniego i zimowego utrzymania dróg, a w szczególności usunięcia śniegu, lodu, piachu oraz innych zanieczyszczeń z drogi lub ciągu pieszego – nastąpi szkoda – wykonawca zobowiązany jest do jej naprawienia.

Zgodnie z § 15 wykonawca winien posiadać polisę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej na kwotę nie mniejszą niż 1.000.000 zł, obejmującą szkody majątkowe i osobowe mogące powstać w trakcie wykonywania przedmiotu umowy.

Na mocy protokołu z 3 lutego 2017 r., na podstawie kontroli z 19 stycznia 2017 r., doszło do odebrania przez Miasto Ł. wykonania (...) zadania polegającego na oczyszczaniu cyklicznym letnim i zimowym powierzchni przekazanej. Do wykonania zleconych zadań nie zgłoszono żadnych uwag.

(...) sp. z o.o. zwróciła się w dniu 19 kwietnia 2019 r. do (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. o wypłacenie T. M. w terminie 30 dni kwot: 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia, 9.610,97 zł tytułem odszkodowania za zwiększone potrzeby, 13.860 zł tytułem skapitalizowanej renty z tytułu zwiększonych potrzeb za okres od maja 2017 r. do stycznia 2019 r., renty z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie 660 zł miesięcznie płatnej do 10 dnia każdego miesiąca począwszy od lutego 2019 r.

Pismo zostało odebrane przez adresata w dniu 29 kwietnia 2019 r.

Pismem z 15 maja 2019 r. (...) sp. z o.o. zwróciła się do M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) M. N. oraz do (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W.

o wypłacenie T. M. w związku ze zdarzeniem z 22 stycznia 2017 r. kwot: 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia, 9.610,97 zł tytułem odszkodowania za zwiększone potrzeby, 13.860 zł tytułem skapitalizowanej renty za okres od maja 2017 r. do stycznia 2019 r. oraz renty

z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie po 660 zł miesięcznie płatnej do 10 dnia każdego miesiąca począwszy od lutego 2019 r. – w terminie 30 dni.

Stawka pełnej odpłatności za usługi opiekuńcze w dni powszednie (od poniedziałku do piątku) na terenie Ł. wynosiła:

- od 1 stycznia 2017 r. do 31 marca 2018 r. – 18,60 zł za godzinę,

- od 1 kwietnia 2018 r. do 31 marca 2019 r. – 20 zł za godzinę,

- od 1 kwietnia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. – 21,20 zł za godzinę.

W soboty, niedziele i święta stawka pełnej odpłatności za usługi opiekuńcze wynosiła 22 zł za godzinę.

Na mocy uchwały nr VI/216/19 Rady Miejskiej w Ł. zmieniającej uchwałę w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania, cena za jedną godzinę usług opiekuńczych wynosiła 21,20 zł, zaś cena za jedną godzinę usług opiekuńczych świadczonych w soboty, niedziele i święta wynosiła 22 zł – ceny te obowiązywały najwcześniej od 1 kwietnia 2019 r.

U T. M. w dniu 7 listopada 2019 r. zarysy lewego barku były prawidłowe, obwód lewego ramienia mniejszy od prawego o 1 cm. Ruchy w stawie ramiennym lewym znacznie ograniczone: odwodzenie 30°, zgięcie ku przodowi 30° (w prawym ramieniu obie te wartości wynoszą po 100°). Sięgała lewą ręką do lewego policzka (prawą – do potylicy) i do okolicy lewego biodra (prawą do okolicy lędźwiowej). Kończyny dolne jednakowej długości. Na lewej nodze linijna blizna pooperacyjna, długości 11 cm, dobrze wygojona. Rotacja

w lewym stawie biodrowym porównywalna z prawym, zgięcie i odwodzenie trudne do zbadania (obrona mięśniowa).

Wskutek wypadku z 22 stycznia 2017 r. T. M. doznała złamania szyjki kości ramiennej lewej i złamania przekrętarzowego kości udowej lewej. Trwały uszczerbek na zdrowiu T. M., będący konsekwencją wypadku, wynosił:

15% (na podstawie pozycji 113b tabeli uszczerbkowej) – w przypadku złamania szyjki kości ramiennej i 10% (na podstawie pozycji 145a tabeli uszczerbkowej) – w przypadku złamania kości udowej lewej. Cierpienia fizyczne T. M. spowodowane wypadkiem były znaczne, związane

z dolegliwościami bólowymi wynikającymi z wielomiejscowego złamania, zabiegu operacyjnego. W związku ze złamaniem szyjki kości ramiennej u T. M. utrzymywał się przetrwały zespół bólowy barku, który ze współistniejącym znacznym ograniczeniem ruchów utrudniał wykonywanie czynności życia codziennego. Uzasadnionymi wydatkami, związanymi z kosztami leczenia, były zakup: ortezy na ramię i wózka inwalidzkiego (750 zł – k. 79), pieluch (18,79 zł – k. 80 i 147 zł – k. 88), kremu z cynkiem (8,90 zł – k. 81), A. (28,90 zł – k. 82), ochraniacza na materac (37,49 zł – k. 83), materaca ortopedycznego (153,50 zł – k. 87), stelaża elektrycznego do łóżka (649 zł – k. 89), S. (10,90 zł – k. 91).

Skutkiem wypadku była konieczność korzystania przez T. M. z pomocy innych osób we wszystkich czynnościach życia codziennego. W ciągu 3 pierwszych miesięcy po wypadku T. M. wymagała pomocy w wymiarze około 6 godzin dziennie. Po tym czasie wymagała pomocy w wymiarze 2 godzin dziennie.

Przed wypadkiem z 22 stycznia 2017 r. T. M. była niepełnosprawna w stopniu umiarkowanym, a przyczyną niepełnosprawności były choroby przewodu pokarmowego (O8-T), schorzenia laryngologiczne (O3-L) oraz niepełnosprawność ruchowa (O5-R). Zespół lekarzy oceniających nie stwierdził takiego stopnia dysfunkcji narządów ruchu, które uniemożliwiałyby samodzielne funkcjonowanie chorej w zakresie samoobsługi i konieczności stałej lub długotrwałej pomocy innych osób. Jednoznacznie to wypadek z 22 stycznia 2017 r. odpowiada za znaczny stopień niepełnosprawności i konieczność stałej lub długotrwałej opieki innych osób.

Jeden wpis dokonany przez lekarza rejonowego w dniu 28 grudnia 2015 r. o dolegliwościach wielostawowych i bólowym ograniczeniu ruchomości barków nie może być podstawą do stwierdzenia, że u T. M. przed wypadkiem istniała zaawansowana dysfunkcja w zakresie lewego barku.

Ocena skutków złamania szyjki kości ramiennej lewej na poziomie 15% według pozycji 113b tabeli uszczerbkowej wynika ze znacznego ograniczenia ruchomości stawu ramiennego, co powoduje znaczne upośledzenie funkcji kończyny.

Pozycja 145 tabeli uszczerbkowej dotyczy uszkodzeń biodra, chodzi o złamania bliższej nasady kości udowej – także o złamania przekrętarsowe. W ocenie wysokości uszczerbku na zdrowiu wywołanego tym złamaniem nie można wziąć pod uwagę zapisu w dokumentacji POZ o obecności choroby zwyrodnieniowej, ponieważ w dokumentacji specjalistycznej brak było jakiegokolwiek opisu zmian zwyrodnieniowych.

Sąd Okręgowy w tak zilustrowanym stanie sprawy uznał powództwo za zasadne, w stosunku do pozwanych (...) spółka z o.o. oraz M. N. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) M. N..

W szczególności wyjaśnił, że powódka w pierwszej kolejności wystąpiła przeciwko (...) spółce z o.o., jako podmiotowi zarządzającemu przystankiem. Jednakże podmiot ten wskazał, że sporne miejsce zostało wydzierżawione przez (...) sp. z o.o., a zatem odpowiedzialność tej spółki wynikała z zawartej z MPK-Ł. umowy dzierżawy, w której spółka przejęła na siebie nie tylko korzyści wynikające z wydzierżawienia danych obszarów, ale również obowiązki, m.in. związane z utrzymaniem ich w czystości i należyтым stanie o każdej porze roku.

Spółka (...) wprawdzie podniosła, że nie jest odpowiedzialna za powstałe zdarzenie, gdyż zawarła kolejne umowy o utrzymanie czystości z profesjonalnym podmiotem – Miastem Ł. -Wydziałem Gospodarki Komunalnej, jednakże jej argumenty Sąd Okręgowy uznał za chybione, podnosząc, że spółka ta, zawierając z (...)umowę dzierżawy wskazanych w tej umowie przystanków komunikacji miejskiej, przyjęła na siebie obowiązek utrzymania tych przystanków w należyтым stanie.

W ocenie Sądu Okręgowego nie doszło do zwolnienia pozwanej spółki z tej odpowiedzialności poprzez zawarcie umowy z Miastem Ł. – Wydziałem Gospodarki Komunalnej.

Pozwana spółka wskazywała, że poprzez zawarcie wskazanej umowy z podmiotem profesjonalnie zajmującym się działalnością danego typu doszło do przejścia odpowiedzialności z pozwanej spółki na Miasto Ł. Sąd Okręgowy, mając na uwadze treść umowy zawartej pomiędzy tymi podmiotami, wskazując w szczególności na wcześniej przywołane fragmenty w zakresie braku przejścia odpowiedzialności na Miasto, uznał tę argumentację za chybioną.

W ocenie Sądu Okręgowego, odpowiedzialność przedsiębiorstwa (...) M. N. wynikała natomiast z zawartej przez ten podmiot z Miastem Ł. umowy stanowiącej zlecenie wykonania przedsiębiorstwu określonych usług polegających na letnim

i zimowym, ręcznym i mechanicznym oczyszczaniu pasów dróg publicznych na terenie Miasta Ł. w Rejonie XIII – obejmującym obszar „C. – W. – F.”. Z umowy tej wynikało, że to wykonawca – pozwane przedsiębiorstwo – był zobowiązany do naprawienia szkody powstałej z niewykonania bądź niewłaściwego wykonania umowy.

Sąd Okręgowy uznał, że odpowiedzialność wyżej wskazanych pozwanych jest oparta na zasadzie in solidum.

Sąd I instancji miał na uwadze, że zgodnie z postanowieniami umowy zawartej przez przedsiębiorstwo (...) M. N. – wykonawca miał przystąpić do usunięcia śliskości, odśnieżenia ciągów pieszo-jezdnych, ścieżek rowerowych, itd.) bez odrębnych poleceń, samodzielnie. Nie może zatem bronić się tym, że nie otrzymał od swojego zleceniodawcy (Miasta Ł.) polecenia w tym zakresie. Co więcej – jak zostało ustalone podmiot ten śledził na bieżąco prognozy pogody. Wiedząc zatem, że w nocy z 21 na 22 stycznia 2017 r. na obsługiwany przez przedsiębiorstwo obszarze wystąpić mają opady oraz, że przewidywana temperatura będzie oscylowała wokół 0°C należało się spodziewać wystąpienia „śliskości” (jak zostało to ujęte w umowie) i przystąpić do jej likwidacji. Tym samym skutek, jakim było poślizgnięcie się T. M. na chodniku w dniu 22 stycznia 2017 r., w godzinach porannych i wszelkie następstwa tego zdarzenia stanowiły konsekwencję zaniedbania obowiązków wynikających z realizacji umowy.

Ponadto podmioty odpowiedzialne w niniejszej sprawie nie mogły zwolnić się z odpowiedzialności poprzez wskazanie, że w chwili przeprowadzania przez Miasto Ł. kontroli z 19 stycznia 2017 r. i odebrania wykonania przez (...) zadania polegającego na oczyszczaniu cyklicznym letnim i zimowym powierzchni przekazanej do wykonania zleconych zadań nie zgłoszono żadnych uwag.

Jednocześnie Sąd nie uwzględnił podnoszonego przez pozwane przedsiębiorstwo (...) M. N. zarzutu przedawnienia.

Oceniając wszystkie ustalone okoliczności zdarzenia oraz jego konsekwencje dla życia T. M., Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odpowiednim w rozumieniu art. 445 § 1 k.c. zadośćuczynieniem będzie kwota 50.000 zł.

Przychylił się także do żądania dotyczącego odszkodowania, w którym uwzględnił wydatki związane z leczeniem w kwocie 1.804,48 zł oraz koszty opieki. Wymiar niezbędnej opieki Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o opinię biegłego, który wskazał, że T. M. w okresie 3 miesięcy wymagała pomocy osób trzecich w wymiarze 6 godzin dziennie. Opuściła szpital w dniu 2 marca 2017 r., zatem opieka w wymiarze 6 godzin dziennie winna być sprawowana w okresie do 2 maja 2017 r. Na podstawie informacji z (...) Sąd ustalił, że w okresie do 31 marca 2018 r. koszt jednej godziny opieki wynosił 18,60 zł. Omawiany okres obejmował 89 dni, co stanowi 534 godziny opieki. Wartość ta pomnożona przez stawkę 18,60 za godzinę opieki daje kwotę 9.932,40 zł. Stąd też łączna wysokość zasądzzonego na podstawie art. 444 § 1 l.c. odszkodowania wyniosła 11.736,88 zł (1.804,48 zł + 9.932,40 zł).

Ponadto za okres od 3 maja 2017 r. do 17 listopada 2020 r. została zasądzona na podstawie art. 444 § 3 k.c. w zw. z art. 447 k.c. skapitalizowana renta przy uwzględnieniu, że T. M. wymagała opieki osób trzecich przez 2 godziny dziennie każdego dnia, co złożyło się na kwotę 52.061,60 zł (333 dni x 2 h opieki x 18,60 zł/h = 12.387,60 zł, 365 dni x 2 h opieki x 20 zł/h = 14.600 zł oraz 597 dni x 2 h opieki x 21 zł/h = 25.074 zł)

O obowiązku zapłaty odsetek za opóźnienie Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.p.c., oznaczając jako datę początkową ich naliczania dzień uprawomocnienia orzeczenia. Sąd ten wskazał, że data wymagalności roszczenia od poszczególnych pozwanych winna być wykazana przez stronę powodową. Roszczenie w toku postępowania było wielokrotnie modyfikowane, ostatecznie zostało sprecyzowane w piśmie procesowym z dnia 6 listopada 2020 roku. Strona powodowa załączając do akt pismo procesowe z dnia 6 listopada 2020 roku nie wykazała jednak dat, w jakich poszczególni pozwani otrzymali to pismo, od których to dat należało liczyć ewentualne odsetki za opóźnienie.

Dalej idące powództwo, w tym skierowane przeciwko Miejskiemu Przedsiębiorstwu (...) spółce z o.o. z siedzibą w Ł. oraz Miastu Ł., podlegało oddaleniu.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania – kosztach zastępstwa procesowego był art. 100 zd. 1 k.p.c.

Powódka zaskarżyła opisany wyrok w części oddalającej powództwo w stosunku do pozwanego (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł. w całości oraz w stosunku do pozwanych (...) sp. z o.o. i M. N. w zakresie oddalającym jej roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia i odsetek ustawowych za opóźnienie apelacją, w której zarzuciła obrazę prawa materialnego, tj.:

- art.435 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody, jakim jest (...) sp. z o.o., może zwolnić się z odpowiedzialności na zasadzie art. 429 k.c., podczas gdy przepis art. 435 k.c. wskazuje okoliczności egzoneracyjne w sposób wyłączny i nie są nimi te wymienione w art. 429 k.c.,

- art 445 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji oddalenie powództwa w zakresie części zadośćuczynienia, tj. co do kwoty 30.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie,

- art 455 i 481 k.c. poprzez ich niezastosowanie i w konsekwencji zasądzenie odsetek od należności głównej zarówno w zakresie zadośćuczynienia, jak i odszkodowania oraz skapitalizowanej renty dopiero od dnia uprawomocnienia się wyroku, a nie od dnia wymagalności świadczenia.

W konkluzji powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

- zasądzenie na jej rzecz in solidum od pozwanych Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) spółki z o.o. z siedzibą w Ł., (...) sp. z o.o.

z siedzibą w W. i M. N., prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) sp. M. N.:

1. kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi w następujący sposób:

a) w stosunku do (...) sp. z o.o.:

- od kwoty 75.000 zł od „26 marca 2017 r. do dnia zapłaty”,
- od kwoty 5.000 zł od „13 lutego 2019 r. do dnia zapłaty”,

b) w stosunku do (...) sp. z o.o.:

- od kwoty 80.000 zł od „1 czerwca 2019 r. r. do dnia zapłaty”,

c) w stosunku do M. N.:

- od kwoty 80.000 zł od „16 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty”,

2. kwoty 11.736,88 zł tytułem odszkodowania za skutki zdarzenia z 22 stycznia 2017 r. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi w następujący sposób:

a) w stosunku do (...) sp. z o.o.:

- od kwoty 7.991,77 zł od „26 marca 2017 r. do dnia zapłaty”,
- od kwoty 1.619,20 zł od „13 lutego 2019 r. do dnia zapłaty”,
- od kwoty 2.125,91 zł od „20 listopada 2019 r. do dnia zapłaty”,

b) w stosunku do (...) sp. z o.o.:

- od kwoty 9.610,97 zł od „1 czerwca 2019 r.”,
- od kwoty 2.125,91 zł od „19 listopada 2019 r. do dnia zapłaty”,

c) w stosunku do M. N.:

- od kwoty 9.610,97 zł od „16 września 2019 r. do dnia zapłaty”,
- od kwoty 2.125,91 zł od „8 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty”,

3. kwoty 52.061,60 zł tytułem skapitalizowanej renty z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi:

a) w stosunku do (...) sp. z o.o.:

- od kwoty 13.860 zł od „13 lutego 2019 r. do dnia zapłaty”,
- od kwoty 38.201,60 zł „od 20 listopada 2019 r. do dnia zapłaty”,

b) w stosunku do (...) sp. z o.o.:

- od kwoty 13.860 zł od „1 czerwca 2019 r. do dnia zapłaty”,
- od kwoty 38.201,60 zł od „20 listopada 2020 r. do dnia zapłaty”,

c) w stosunku do M. N. :

- od kwoty 13.860 zł od „6 czerwca 201 r. do dnia zapłaty”,
- od kwoty 38.201,60 zł od „3 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty”,

4. zasądzenie in solidum od pozwanych ad. 1, 2 i 4 kosztów procesu za pierwszą instancję - w związku z treścią § 15.2 i § 15.3 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z 22 października 2015 r. - w podwójnej stawce minimalnej określonej zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych,

5. zasądzenie in solidum od pozwanych ad 1, 2 i 4 zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym wynagrodzenia radcy prawnego wg norm przepisanych.

Pozwana (...) sp. z o.o. zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego w pkt.

1 a., b., c., pkt. 3, 4, 5 oraz 6 apelacją, w której zarzuciła:

I. nieważność postępowania z uwagi na pozbawienie jej możliwości obrony swych praw w wyniku nieuwzględnienia przez Sąd wniosku (...) sp. z o.o. złożonego przy pierwszej czynności procesowej (w odpowiedzi na pozew, która wpłynęła do Sądu w dniu 10 stycznia 2020 r.) o powtórzenie postępowania w całości.

II. naruszenie przepisów postępowania, tj.:

1. art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. przez wadliwe wskazanie podstawy faktycznej, które nie pozwala na kontrolę instancyjną wyroku, ponieważ Sąd I instancji nie ustalił istotnych faktów wskazanych przez (...) sp. z o.o. i dowodów na ich potwierdzenie dotyczących:

(i) miejsca przedmiotowego zdarzenia z 22 stycznia 2017 r.,

(ii) przesłanek z art. 429 k.c. zwolnienia (...) sp. z o.o.
z odpowiedzialności,

((...)) braku przesłanek odpowiedzialności (...) sp. z o.o. wobec powódki, w szczególności na podstawie przepisów o czynach niedozwolonych,

(iv) przyczynienia się T. M. do przedmiotowego zdarzenia,

2) art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. przez wadliwe wskazanie podstawy faktycznej, które nie pozwala na kontrolę instancyjną wyroku, ponieważ Sąd I instancji, stosując art. 102 k.p.c., nie wskazał, jakie fakty miał na względzie (...) oraz nie wskazał dowodów na ich potwierdzenie,

3) art. 327¹ § 1 pkt 2 k.p.c. przez wadliwe wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku, które nie pozwala na kontrolę instancyjną wyroku, ponieważ wady uzasadnienia nie pozwalają stwierdzić:

(i) podstawy prawnej i przyczyny nierozpoznania i nieuwzględnienia przez Sąd wniosku (...) sp. z o.o. o powtórzenie postępowania w całości,

(ii) podstawy prawnej odpowiedzialności (...) sp. z o.o., przyjętej
w zaskarżonym wyroku (...),

((...)) podstawy prawnej zastosowanego przez Sąd rozkładu ciężaru dowodu
w odniesieniu do przesłanek odpowiedzialności (...) sp. z o.o. (...),

4) art. 198 § 3 k.p.c., art. 6 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 241 k.p.c., art. 278 k.p.c., ponieważ Sąd nie uwzględnił wniosku (...) sp. z o.o., złożonego przy pierwszej czynności procesowej (w odpowiedzi na pozew, która wpłynęła do Sądu w dniu 10 stycznia 2020 r.) o powtórzenie postępowania w całości,

5) art. 233 § 1 k.p.c., ponieważ Sąd I instancji nie uwzględnił wniosku (...) sp. z o.o., złożonego przy pierwszej czynności procesowej (w odpowiedzi na pozew, która wpłynęła do Sądu w dniu 10 stycznia 2020 r.) o powtórzenie postępowania w całości, Sąd I instancji nie zebrał całego materiału dowodowego a w konsekwencji nie dokonał analizy całości materiału dowodowego i nie rozważył wszechstronnie zebranego materiału,

6) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. przez wadliwe ustalenie stanu faktycznego, brak analizy faktów i dowodów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, brak analizy całości materiału dowodowego, brak oceny wiarygodności i mocy dowodów na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, dotyczących:

(i) miejsca przedmiotowego zdarzenia z 22 stycznia 2017 r.,

(ii) przesłanek z art. 429 k.c. zwolnienia (...) sp. z o.o.
z odpowiedzialności,

((...)) braku przesłanek odpowiedzialności (...) sp. z o.o. wobec powódki, w szczególności na podstawie przepisów o czynach niedozwolonych,

(iv) przyczynienia się T. M. do przedmiotowego zdarzenia,

7) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. przez błędne uznanie opinii biegłego z zakresu ortopedii J. F. z 7 listopada 2019 r. (...) oraz jego opinii uzupełniającej z 17 września 2021 r. za rzetelną i spełniającą wymagania dla prac tego rodzaju (...),

8) art. 102 k.p.c. przez jego błędne zastosowanie (...),

9) art. 98 § 1 k.p.c. przez niewłaściwe niezastosowanie (...),

2. sprzeczność z treścią zebranego w sprawie materiału ustaleń Sądu dotyczących:

(i) miejsca przedmiotowego zdarzenia z 22 stycznia 2017 r.,

(ii) przesłanek odpowiedzialności z art. 429 k.c.,

((...)) przesłanek odpowiedzialności na podstawie przepisów o czynach niedozwolonych,

(iv) kwestii przyczynienia się T. M. do przedmiotowego zdarzenia,

3. naruszenie prawa materialnego, tj.:

- art. 6 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie (...),

- art. 429 k.c. przez jego niezastosowanie w stosunku do(...) sp.

i błędne zastosowanie w odniesieniu do (...) sp. z o.o. oraz w odniesieniu do Miasta Ł. (...),

- art. 361 k.c. wskutek błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania bez uwzględnienia tego, że stroną powodową obciąża dowód zaistnienia związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem z 22 stycznia 2017 r. a działaniem lub zaniechaniem (...) sp. z o.o. lub jej organu (...),

- art. 362 k.c. przez niewłaściwe niezastosowanie, gdy zachowanie T. M. stanowiło jedyną przyczynę, a co najmniej współprzyczynę szkody (...),

- art. 415 k.c. wskutek błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania, bez uwzględnienia tego, że art. 415 k.c. reguluje odpowiedzialność osoby fizycznej za czyn własny, a (...) sp. z o.o. jest spółką prawa handlowego, a nie osobą fizyczną.

W związku z powyższym pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku

i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie zaś o jego zmianę wyroku przez oddalenie w stosunku do niej powództwa w całości, a także każdorazowo o zwrot kosztów procesu.

Odpowiedzi na apelacje złożyła powódka, (...) sp. z o.o. oraz (...) S.A. z siedzibą w W..

(...) sp. z o.o. w odpowiedzi na apelację powódki wniósł o jej odrzucenie, ewentualnie – oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Powódka w odpowiedzi na apelację pozwanej (...) sp. z o.o. wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

(...) S.A. z siedzibą w W., działająca w charakterze interwenienta ubocznego po stronie pozwanego Miasta Ł., wniosła o:

1) odrzucenie apelacji pozwanej (...) sp. z o.o. w części zaskarżającej wyrok w stosunku do pozwanego Miasta Ł. jako niedopuszczalnej,

2) zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych,

ewentualnie o:

- 1) oddalenie apelacji (...) sp. z o.o. w całości, jako bezzasadnej,
- 2) zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej (...) sp. z o.o. zasługiwała na uwzględnienie, chociaż nie wszystkie podniesione w niej zarzuty okazały się trafne. Za niezasadny należało uznać zarzut nieważności postępowania, który skarżąca niesłusznie wiązała z brakiem powtórzenia na jej wniosek postępowania dowodowego.

Skutkujące nieważność postępowania pozbawienie strony możliwości obrony swych praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy z powodu uchybienia przez sąd przepisom postępowania strona wbrew swojej woli została faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji (wyrok SN z 3 czerwca 2010 r., III CSK 285/10).

Ocena, czy doszło do pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, powinna być dokonywana przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy, a analizę, czy doszło do pozbawienia strony możliwości działania, trzeba rozpocząć od rozważenia, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, a następnie ustalić, czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony do działania w postępowaniu; w końcu zaś ocenić, czy pomimo zaistnienia tych okoliczności strona mogła bronić swych praw w procesie. Dopiero w razie kumulatywnego spełnienia wszystkich tych przesłanek należy przyjąć, że strona została pozbawiona możliwości działania (postanowienie SN z 17 lutego 2004 r., III CK 226/02).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy, należy wskazać, że Sąd Okręgowy nie dopuścił się zarzucanych naruszeń procesowych, a pozwany (...) sp. z o.o. miał możliwość obrony swoich praw. Do momentu wstąpienia do procesu pozwanego (...) sp. z o.o. przeprowadzone postępowanie dowodowe obejmowało dowód z opinii biegłego ortopedy i przesłuchania powódki T. M.

w trybie zabezpieczenia dowodu. Sąd Okręgowy w istocie powtórzył dowód z opinii biegłego ortopedy, zlecając biegłemu wydanie opinii uzupełniającej, w której ramach biegły na zarządzenie sądu (k.756 odwr.) odniósł się także do zarzutów podniesionych w piśmie procesowym pozwanego (...) sp. z o.o. z k. 420-422). Opinia uzupełniająca została wydana (vide: k. 797-799). Natomiast ponowne przesłuchanie powódki stało się niemożliwe z uwagi na jej zgon.

Za nietrafne należało uznać podniesione w apelacji pozwanego (...) sp. z o.o. pozostałe zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego. Przeprowadzone przez Sąd Okręgowy postępowanie dowodowe było wystarczające do poczynienia istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy ustaleń. Dlatego nie zasługiwały na uwzględnienie zgłoszone w apelacji dowody z zeznań świadków.

Sąd Okręgowy dokonał oceny zebranych dowodów z zachowaniem reguł wynikających z art. 233 § 1 k.p.c. i poczynił prawidłowe ustalenia odnośnie do miejsca zdarzenia oraz skutków wypadku. Sporządzone uzasadnienie wyroku w zakresie podstawy faktycznej nie budzi zastrzeżeń, a tok rozumowania tego sądu poddaje się kontroli instancyjnej, co czyni zarzut naruszenia art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. nieskutecznym.

Nie budzi wątpliwości, że do wypadku doszło na przystanku (...). Pierwotny błąd powódki w oznaczeniu przystanku wynikał z błędnej orientacji mapy i został wyjaśniony w piśmie procesowym powódki (k.113) stanowiącym odpowiedź na pismo procesowe pozwanego MPK. Powódka na skutek błędu powoływała się pierwotnie na numer przystanku (...), jednak zarówno na mapie załączonej do pozwu, jak i na mapie stanowiącej załącznik do pism przedsądowych miejsce wypadku zostało prawidłowo oznaczone. Faktycznie na mapach zaznaczono bowiem przystanek (...).

Twierdzenia powódki odnośnie do miejsca zdarzenia były wiarygodne w świetle dowodów z dokumentów w postaci K. Zleceń Medycznych Wojewódzkiej (...) w Ł. (k.744), w której widnieje zapis dotyczący opisu miejsca zdarzenia jako skrzyżowanie ulic (...) w kierunku pl. (...), co jest zgodne z zeznaniami powódki. Sąd Okręgowy czyniąc ustalenia co do miejsca zdarzenia trafnie także odwołał się do powołanych na str. 10 uzasadnienia kolejnych pochodzących od

Wojewódzkiej (...) w Ł. dokumentów w postaci karty medycznych czynności ratunkowych oraz zaświadczenia (k.25 i 26).

Sąd Okręgowy należycie także rozważył okoliczności dotyczące stanu zdrowia powódki sprzed wypadku i trafnie ocenił, jakie skutki dla zdrowia powódki wywołał wypadek. Wykorzystana w tym zakresie opinia biegłego ortopedy słusznie została uznana za miarodajny dowód w sprawie.

Zarzuty apelacji pozwanego (...) sp. z o.o. okazały się trafne w zakresie wskazującym na naruszenie przepisu art. 429 k.c. przez uznanie, że podmiot ten nie wykazał, że jest zwolniony od odpowiedzialności wobec powódki.

Z poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń wynika, że na mocy umowy z dnia 28 października 2016 r. zawartej pomiędzy (...) sp. z o.o. a Miastem Ł. – Wydziałem Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Ł., pozwana spółka powierzyła Wydziałowi odpłatne wykonywanie usługi zimowego i letniego utrzymania czystości – za pośrednictwem podwykonawców Wydziału (§2).

Jednocześnie spółka oświadczyła, że zrzeka się jakichkolwiek roszczeń w stosunku do Wydziału jakie mogłyby wyniknąć w związku z przejęciem przez Wydział prac związanych z całorocznym utrzymaniem czystości na przystankach komunikacji miejskiej w Ł. (§ 4 ust. 2). W razie pojawienia się roszczeń osób trzecich z tytułu wykonanych prac Wydział, na wniosek(...)miał wskazać podwykonawcę realizującego prace w imieniu Wydziału (§ 4 ust. 3).

W Załączniku nr 1 do umowy stanowiącym wykaz obsługiwanych przystanków znajdował się przystanek autobusowy nr (...) w Ł..

Z poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń wynika także, że Miasto Ł. w zakresie swej działalności zawodowej, poprzez Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Ł., zajmuje się wykonywaniem czynności dotyczących prowadzenia spraw związanych z letnim

i zimowym utrzymaniem czystości dróg i nieruchomości w mieście (vide: także § 39 a Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Ł.). Wątpliwości Sądu Okręgowego nie budziło to, że Miasto Ł. w zakresie utrzymania porządku i czystości w mieście jest profesjonalnym podmiotem w rozumieniu art. 429 k.c. O uwzględnieniu powództwa

w stosunku do spółki (...) nie zadecydowała odmowa przyznania przymiotu profesjonalisty podmiotowi, któremu (...) powierzyła odpłatnie zimowe utrzymanie powierzchni dzierżawionych od MPK przystanków komunikacji miejskiej, lecz dokonana przez Sąd Okręgowy wykładnia umowy dnia 28 października 2016 r. zawartej pomiędzy (...) sp. z o.o. a Miastem Ł.. Wykładnia ta nie jest jednak trafna. Sąd Okręgowy uzasadniając swoje stanowisko na str. 20-21 uzasadnienia wyroku wskazał, że „Pozwana spółka wskazywała, iż poprzez zawarcie wskazanej umowy z podmiotem profesjonalnie zajmującym się działalnością danego typu doszło do przejścia odpowiedzialności z pozwanej spółki na Miasto Ł.. Jednakże mając na uwadze treść załączonej do akt sprawy umowy zawartej pomiędzy tymi podmiotami, wskazując w szczególności na wcześniej przywołane fragmenty w zakresie braku przejścia odpowiedzialności na Miasto należało uznać tę argumentację za chybioną”. Sąd Okręgowy nie wskazał przy tym, które zapisy umowy ma na uwadze.

Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego zapisy powołanej umowy nie wyłączają uznania, że (...) sp. z o.o., zawierając umowę z Miastem, zwolnił się od odpowiedzialności na podstawie art. 429 k.c.

Z zapisu § 4 ust. 1 umowy z 28 października 2016 r. (k.370 odwr.) wynika, że zawarcie umowy nie zwalnia (...) sp. z o.o. z obowiązków wynikających z umowy z 13 maja 2002 r., aneksowanej 20 grudnia 2005 r. względem jej kontrahenta. Zapis ten dotyczy zatem obowiązków pozwanej spółki względem MPK, a nie osób trzecich.

Natomiast z zapis § 4 ust. 2 stanowi, że (...) zrzeka się jakichkolwiek roszczeń w stosunku do Wydziału jakie mogłyby wynikać w związku z przejściem przez Wydział prac związanych z całorocznym utrzymaniem czystości na przystankach komunikacji miejskiej w Ł..

Wbrew odmiennemu przekonaniu Sądu Okręgowemu umowa (...) z Miastem Ł. nie zawiera zapisów o „braku przejścia odpowiedzialności na Miasto”, a jedynie – zapis, że (...) zrzeka się roszczeń w stosunku do Miasta Ł..

Natomiast w razie pojawienia się roszczeń osób trzecich z tytułu wykonanych prac Miasto Ł., na wniosek (...) miało wskazać podwykonawcę realizującego prace. Taki wykonawca, t.j. M. N., został przez Miasto Ł. wskazany.

Należało zatem podzielić stanowisko skarżącego, że Umowa z Miastem Ł. nie wyłącza możliwości zastosowania w stosunku do (...) przepisu art. 429 k.c. Przepis ten stanowi, że kto powierza wykonanie czynności drugiemu, ten jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną przez sprawcę przy wykonywaniu powierzonej mu czynności, chyba że nie ponosi winy w wyborze albo że wykonanie czynności powierzył osobie, przedsiębiorstwu lub zakładowi, które w zakresie swej działalności zawodowej trudnią się wykonywaniem takich czynności.

Nie budzi wątpliwości, że skarżący, powierzając Miastu Ł. utrzymywanie przystanków w należyтым stanie zwolnił się z odpowiedzialności za szkodę doznaną przez T. M..

Odnosnie do apelacji powódki należy stwierdzić, że wniosek pozwanego (...) sp. z o.o. o jej odrzucenie nie zasługiwał na uwzględnienie. Wbrew twierdzeniom tego pozwanego apelacja powódki nie jest dotknięta wymagającymi uzupełnienia brakami. Wprawdzie nie wskazano w niej daty zaskarżonego wyroku, ograniczając się do wskazania, że powódka w całości zaskarża wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi, jednak takie oznaczenie zaskarżonego wyroku, dokonane w piśmie zawierającym wskazanie sygnatury akt tego sądu, identyfikuje ten wyrok w zgodzie z wymaganiami art. 368 § 1 k.p.c. Odnosnie do zarzutu skierowania apelacji do Sądu Okręgowego w Łodzi, należy wskazać, że sądem właściwym do wniesienia apelacji jest zarówno sąd pierwszej instancji, który wydał zaskarżony wyrok, jak i sąd drugiej instancji. Natomiast stawiając zarzut błędnego oznaczenia w apelacji powódki wartości przedmiotu zaskarżenia, pozwany (...) sp. z o.o. pominął to, że powódka objęła zaskarżeniem wyrok nie tylko w części oddalającej powództwo

o zadośćuczynienie (w tym zakresie w.p.z. wynosi 30.000 zł), lecz także w zakresie oddalającym powództwo o odsetki, a w tej części w.p.z. odpowiadał wartości skapitalizowanych odsetek ci skapitalizowanych odsetek.

Apelacja powódki zasługiwała na uwzględnienie w znacznej części. W całości należało podzielić zarzuty tej apelacji w zakresie wskazującym na błędne oddalenie powództwa w stosunku do pozwanego Miejskiego Przedsiębiorstwa (...) spółki z o.o. z siedzibą w Ł. (dalej: (...)). Uwagi Sądu Okręgowego uszło bowiem to, że odpowiedzialność tego pozwanego opiera się na art. 435 k.c.

Jak wynika z art. 435 § 1 k.c. prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności.

Artykuł 435 k.c. wymaga, aby przedsiębiorstwo lub zakład były wprawiane w ruch za pomocą sił przyrody. Oznacza to, że zaostzona odpowiedzialność jest związana nie z każdym przedsiębiorstwem lub zakładem, lecz tylko z takim, które jako całość jest napędzane za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw itp.). Użycie sił przyrody jest w dzisiejszych czasach tak powszechne, że nie sposób wskazać jakiegokolwiek przedsiębiorcy, który by z tych sił nie korzystał. Dlatego też kluczowe jest tutaj badanie, czy działalność wprawiana w ruch siłami przyrody jest dla danego przedsiębiorstwa zasadnicza, czy tylko uboczna. Jedynie w tym pierwszym wypadku można obarczyć prowadzącego przedsiębiorstwo odpowiedzialnością z art. 435 k.c., gdyż tylko wówczas jego aktywność pociąga za sobą niebezpieczeństwo dla otoczenia będące ratio legis komentowanego przepisu. Nie budzi wątpliwości, że do

przedsiębiorstw, o jakich mowa w powołanym przepisie, należą wszelkie przedsiębiorstwa komunikacyjne, do jakich zalicza się pozwane MPK.

Szkoda musi być spowodowana przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu. Ruch ten jest rozumiany szeroko, a więc nie tylko jako działanie urządzeń bezpośrednio napędzanych siłami przyrody, lecz jako ruch całokształtu przedsiębiorstwa. Dlatego też odpowiedzialność z art. 435 k.c. pojawi się także wówczas, gdy szkoda wynika z niewłaściwego działania takich elementów struktury przedsiębiorstwa, które nie są poruszane siłami przyrody (oczywiście przy założeniu, że przedsiębiorstwo jako całość jest tymi siłami napędzane). Tak więc obowiązek naprawienia szkody na podstawie komentowanego przepisu będzie powodowała nie tylko np. katastrofa kolejowa, ale także upadek pasażera, który poślizgnął się na oblodzonym peronie. Wszystko to jest uzasadnione traktowaniem przedsiębiorstwa jako jednolitej struktury, która jako całość jest źródłem podwyższonego niebezpieczeństwa wyrządzenia szkody. Działanie poszczególnych elementów tej struktury, pomimo ich zróżnicowanego charakteru, nie powinno zatem powodować odmiennych skutków w sferze odpowiedzialności deliktowej (zob. G. Bieniek [w:] J. Gudowski i in., Kodeks..., t. 3, Zobowiązania. Część ogólna, 2018, art. 435, nb 15 i n.; A. Śmieja [w:] System Prawa Prywatnego, t. 6, 2009, s. 561 i n.).

Szkoda powódki wynika ze stanu należącej do pozwanego MPK infrastruktury, t.j. nienależytego stanu nawierzchni przystanku autobusowego. Nie budzi zatem wątpliwości, że jest to szkoda wywołana ruchem przedsiębiorstwa pozwanego MPK, którego odpowiedzialność należy wywodzić nie z art. 430 k.c., lecz – z art. 435 k.c.

Pozwany MPK nie kwestionował okoliczności wypadku, podnosząc jedynie, że odpowiedzialność wobec powódki ponosi (...) sp. z o.o. z uwagi na zawartą przez MPK i tę spółkę umowę dzierżawy i wynikający z niej spoczywający na (...) sp. z o.o. obowiązek zimowego utrzymania przystanków (pisma procesowe k. 189 -192 oraz k. 476-478). W ocenie pozwanego MPK, wobec zawarcia umowy z (...) sp. z o.o., zwolnił się na podstawie art. 429 k.c. od odpowiedzialności za szkody powstałe w wyniku nienależytego utrzymania stanu przystanku.

Stanowisko to nie jest trafne. Oceny, czy wystąpiły okoliczności wyłączające odpowiedzialność pozwanego MPK, należało bowiem dokonać nie w świetle art. 429 k.c., lecz na podstawie art. 435 k.c. Zgodnie z utrwalonym poglądem podmiot wskazany w art. 435 k.c. nie może bowiem powoływać się na zawinione zachowanie takich osób, za które odpowiada na zasadach deliktowych, a więc swoich podwładnych (art. 430 k.c.), podmiotów wykonujących powierzone im czynności (art. 429 k.c.) oraz osób pozostających pod jego nadzorem (art. 427 k.c.) (A. Śmieja [w:] System Prawa Prywatnego, t. 6, 2009, s. 569 i n.).

Podmiot, o jakim mowa w art. 435 k.c., ponoszący odpowiedzialność na zasadzie ryzyka, jest zwolniony od odpowiedzialności, jeżeli szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności. W rozpoznawanej sprawie nie wystąpiła żadna z wymienionych przesłanek egzoneracyjnych. (...) sp. z o.o. nie jest osobą trzecią w rozumieniu art. 435 k.c. Powierzenie temu podmiotowi zimowego utrzymania przystanku, na którym doszło do skutkującego szkodę poślizgnięcia się T. M., nie zwolniło zatem pozwanego MPK od odpowiedzialności za tę szkodę.

Jedynie ubocznie należy zauważyć, że (...) sp. z o.o. w chwili zdarzenia nie posiadał przymiotu profesjonalisty w rozumieniu art. 429 k.c. Nie był bowiem podmiotem, który w zakresie swojej działalności zawodowej trudni się wykonywaniem takich czynności, jak utrzymanie przystanków. Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi oraz sprzątnięcie zostały bowiem wykreślone z przedmiotu działalności spółki z dniem 21 września 2015 r. (str. 5 i 13 odpisu pełnego z KRS - k. 360-369).

Skierowane przeciwko pozwanemu MPK powództwo co do zasady zasługiwało zatem na uwzględnienie.

Zarzuty apelacji powódki okazały się częściowo trafne także w zakresie dotyczącym zadośćuczynienia oraz odsetek od zasądzonych kwot.

Sąd Okręgowy oceniając wysokość należnego T. M. zadośćuczynienia wskazał, że T. M. doznała złamania szyjki kości ramiennej lewej i wymagającego operacji złamania przezkrętarzowego kości udowej lewej. Przed wypadkiem T. M. była sprawna, samodzielna, i aktywna. Po wypadku doznała szeregu ograniczeń. Początkowo nie mogła nawet usiąść. Wymagała pomocy innych osób we wszystkich czynnościach życia codziennego. Na skutek doznanych w wyniku wypadku obrażeń T. M. doznawała silnego bólu zarówno lewej ręki jak i nogi. Powódka przeszła operację i była poddawana rehabilitacji. Dolegliwości bólowe utrzymywały się jeszcze w lipcu 2020 roku. Uszczerbek na zdrowiu T. M. wyniósł łącznie 25%.

W świetle powyższych okoliczności określone przez Sąd Okręgowy na kwotę 50.000 zł zadośćuczynienie dla T. M. należało uznać za rażąco niewspółmierne do doznanej krzywdy. Jak wskazał biegły ortopeda u powódki doszło do typowej tzw. „kaskady gerontologicznej”. Będące skutkiem doznanych obrażeń unieruchomienie wywołało u powódki spadek sił witalnych i stan wymagający stałej pomocy w sprawach życia codziennego, której przez wypadkiem powódka nie wymagała. Słusznie apelująca podnosi, że wypadek całkowicie zmienił życie powódki, a wynikająca z tego tytułu krzywda była znaczna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego ustalone w sprawie okoliczności przemawiały za przyznaniem powódce zadośćuczynienia w kwocie 70.000 zł. Kwota ta stanowi stukrotność pobieranego przez powódkę w chwili wypadku świadczenia emerytalnego, jest odpowiednia do poziomu życia społeczeństwa w 2017 r. i jako taka stanowi dla powódki odpowiednie zadośćuczynienie w rozumieniu art. 445 § 1 k.c.

Zarzutem apelacji powódki nie można odmówić słuszności także w zakresie wskazującym na wadliwość rozstrzygnięcia o odsetkach od odszkodowania i zadośćuczynienia za krzywdę. W świetle ustalonych w sprawie okoliczności stanowisko Sądu Okręgowego, że odsetki powinny biec od wydania uprawomocnienia się wyroku nie jest trafne.

Ocena rozmiaru szkody, a w konsekwencji wysokości żądanego odszkodowania, podlega weryfikacji sądowej. Jednakże byłoby niedopuszczalne przyjęcie, że to poszkodowany ma czekać z otrzymaniem świadczenia z tytułu odsetek do chwili ustalenia wysokości szkody w konkretnym przypadku. Orzeczenie sądowe w postępowaniu odszkodowawczym oczywiście nie ma charakteru konstytutywnego, nie jest więc źródłem zobowiązania sprawcy szkody względem poszkodowanego do zapłaty odszkodowania. Rzeczywistym źródłem takiego zobowiązania jest czyn niedozwolony. W razie zatem wyrządzenia szkody czynem niedozwolonym odsetki należą się poszkodowanemu już od chwili zgłoszenia przezeń roszczenia o zapłatę odszkodowania. Zgodnie z art. 455 k.c., w tej chwili staje się bowiem wymagalny obowiązek sprawcy szkody do spełnienia świadczenia odszkodowawczego, który wynika ze stosunku prawnego łączącego sprawcę szkody i poszkodowanego. Jeżeli sprawca szkody uważa, że dochodzone odszkodowanie jest wygórowane, to może zapłacić świadczenie w wysokości ustalonej przez siebie. W takim wypadku spełnia świadczenie z zastrzeżeniem zwrotu. Jeżeli bowiem okaże się, że odszkodowanie w ogóle nie przysługuje poszkodowanemu albo przysługuje w mniejszej wysokości, wówczas, po orzeczeniu sądu, sprawca szkody może żądać zwrotu całego świadczenia albo nadpłaty. Jeżeli natomiast okaże się, że zapłacone świadczenie jest w niższej wysokości od orzeczonego przez sąd, to osoba odpowiedzialna za szkodę ma obowiązek pokryć niedopłatę oraz uiścić odsetki od tej niedopłaty (jeżeli poszkodowany będzie ich żądał). Za przedstawionym rozumowaniem przemawia przede wszystkim wynikający z art. 481 k.c. obiektywny charakter roszczenia o odsetki za opóźnienie, które nie jest zależne od zawinienia zobowiązanego do spełnienia świadczenia.

Identyczne rozumowanie należy przeprowadzić w odniesieniu do zadośćuczynienia, Prawo do odszkodowania, które konkretyzuje się w postaci roszczenia o zasądzenie odszkodowania w określonej wysokości, powstaje ex lege z chwilą wyrządzenia szkody, a jego źródłem są bezpośrednio przepisy ustawowe - art. 415 i nast. k.c. Inaczej jest w wypadku żądania zadośćuczynienia. Zgodnie z art. 445 § 1 k.c., sąd może zasądzić zadośćuczynienie w określonej wysokości na żądanie osoby, której została wyrządzona szkoda. Z powołanego przepisu wynika zatem, że zadośćuczynienie nie jest automatyczną konsekwencją wyrządzenia szkody na osobie, w kompetencji sądu pozostaje zaś uznanie, czy osobie,

której szkoda została wyrządzona, w kontekście całokształtu okoliczności faktycznych danego przypadku, należy się zadośćuczynienie i w jakiej wysokości.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważa zapatrywanie, że również w wypadku zadośćuczynienia za krzywdę pokrzywdzony może żądać zasądzenia odsetek w zasadzie od chwili zgłoszenia żądania. W wyroku z dnia 18 września 1970 r., II PR 257/70 (OSNCP 1971, nr 6, poz. 103) Sąd Najwyższy podkreślił, że z charakteru świadczenia w postaci zadośćuczynienia, którego wysokość zależy od oceny rozmiaru doznanej krzywdy, ze swej istoty trudno wymiernej i zależnej od szeregu okoliczności związanych z następstwami uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, wynika, że obowiązek jego niezwłocznego spełnienia powstaje po wezwaniu dłużnika i że od tego momentu należą się odsetki za opóźnienie (vide: także wyrok SN z 18 lutego 2010 r., II CSK 434/09, wyrok SN z 14 stycznia 2011 r. I PK 145/10).

W świetle powyższych uwag należy zgodzić się z apelującą, że odsetki od żądanego odszkodowania, zadośćuczynienia i skapitalizowanej renty podlegały zasądzeniu od dat wcześniejszych niż data wyrokowania.

Odnosnie do zadośćuczynienia należy poczynić uwagę, że okoliczności, które zadecydowały o jego wysokości były znane już w dacie wystosowania do MPK pisma przedsądowego. Zatem w odniesieniu do tego pozwanego wymagalność roszczenia

o zadośćuczynienie w kwocie 70.000 zł nastąpiła z upływem wyznaczonego na 30 dni w wezwaniu doręczonym 23 lutego 2017 r. terminu na spełnienie świadczenia (k.35 odwr.).

Żądanie zasądzenia odsetek od zadośćuczynienia w kwocie 70.000 zł od pozwanego MPK od 26 marca 2017 r. zasługiwało zatem na uwzględnienie.

Odnosnie do żądania odsetek od zasądzonych zadośćuczynienia od pozwanej M. N. należy wskazać, że powódka odwołując się do przedsądowego pisma z 15 maja 2019 r., nie wykazała, że pismo to zostało doręczone M. N.. M. N. została dopozwana na wniosek powódki z 6 listopada 2020 r. W aktach sprawy brak jest dowodu doręczenia odpisu pozwu M. N.. Pozwana M. N. złożyła odpowiedź na pozew opatrzoną datą 3 grudnia 2020 r. Należało zatem uznać, że w tej dacie znana jej była treść żądań powódki. Brak było jednak podstaw do uznania, że wymagalność roszczeń powódki w stosunku do M. N. nastąpiła przed dniem 3 grudnia 2020 r. Dlatego odsetki od M. N. od wszystkich zasądzonych kwot należały się powódce dopiero od 3 grudnia 2020 r.

W odniesieniu do żądania od pozwanego MPK odsetek od odszkodowania - odsetki od objętej wezwaniem doręczonym 23 lutego 2017 r. kwoty 7.991,77 zł należało, zgodnie z wnioskiem skarżącej, zasądzić od 26 marca 2017 r., a od kwoty 1619,20 zł od dnia następnego od doręczenia odpisu pozwu, t.j. od 13 lutego 2019 r. W odniesieniu do żądania od pozwanego MPK odsetek od skapitalizowanej renty w zakresie objętej pierwotnym żądaniem pozwu, t.j. kwoty 13.860 zł należało je, zgodnie z żądaniem, zasądzić także od doręczenia odpisu pozwu, t.j. od 13 lutego 2019 r.

W odniesieniu do żądania od pozwanego MPK odsetek od pozostałej części odszkodowania, t.j. w kwoty 2.125,91 zł i pozostałej wchodzącej w skład skapitalizowanej renty kwoty 38.201,60 zł, skarżąca wiąże wymagalność tych kwot z dniem 19 listopada 2020 r. t.j. z datą rozprawy, podnosząc, że w tej dacie pełnomocnicy pozwanych mogli zapoznać się z treścią pisma powódki z 2 listopada 2020 r. rozszerzającego powództwo, zatem w dniu 20 listopada 2020 r. nastąpiło popadnięcie w opóźnienie. Stanowisko to należało podzielić

i w konsekwencji zasądzić odsetki od pozwanego MPK od kwot 2.125,91 zł i 38.201,60 zł od dnia 20 listopada 2020 r., uznając, że określona w żądaniu apelacji data „20 listopada 2019 r.” jest wynikiem omyłki pisarskiej.

Zmiana wyroku objęła także rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Orzekając w tym przedmiocie Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska powódki, w zakresie, w jakim wniosła

o uwzględnienie przy orzekaniu o kosztach zastępstwa procesowego podwójnej stawki wynagrodzenia pełnomocnika.

Uznając, że nakład pracy pełnomocników nie wymagał przyznania wynagrodzenia przekraczającego wysokość stawki minimalnej Sąd Apelacyjny, zmieniając zaskarżony wyrok, zasądził na rzecz powódki od pozwanych MPK i M. N.

tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego kwotę 5.400 zł, a od powódki na rzecz pozwanego (...) sp. z o.o. kwotę 5.417 zł, uwzględniając opłatę skarbową od pełnomocnictwa.

O kosztach procesu w relacji między powódką a pozwanymi MPK i M. N. orzeczono na podstawie art. 100 zdanie drugie k.p.c. Powódka na tym etapie sporu poniosła koszty zastępstwa procesowego ustalone zgodnie z § 2 pkt 6 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.).

Ostatecznie powódka uległa w nieznaczej części żądania, a o zakresie oddalenia powództwa w przeważającym stopniu zadecydowała odmienna ocena wysokości żadanego zadośćuczynienia. Powództwo o odszkodowanie zostało oddalone jedynie w zakresie kwoty 1,294,09 zł, a powództwo o zasądzenie skapitalizowanej renty oddalono jedynie w zakresie kwoty 2.118,40 zł. Natomiast żądanie zasądzenia renty na przyszłość stało się bezprzedmiotowe z uwagi na śmierć powódki T. M..

Jak stanowi art. 100 zdanie drugie k.p.c. sąd może /... /włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. Sąd Apelacyjny, uznając wskazane przesłanki za spełnione, zasądził na rzecz powódki od pozwanych MPK i M. N. kwotę odpowiadającą całości poniesionych przez powódkę kosztów zastępstwa procesowego.

O kosztach procesu w relacji między powódką a pozwanym (...) sp. z o.o. orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 i art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800 ze zm.).

Nieuiszczone koszty sądowe podlegały pobraniu od pozwanych MPK i M. N. na rzecz Skarbu Państwa- na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r.

o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. 2022.2257) – dalej: „u.k.s.”. Podlegająca ściągnięciu kwota obejmuje opłatę od pozwu w zakresie uwzględnionego powództwa (art. 100 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 u.k.s.) oraz całość kosztów opinii biegłego (art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 u.k.s.).

Z tych wszystkich względów należało zmienić zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. przez nadanie mu treści określonej w punkcie II. sentencji oraz oddalić apelację powódki w pozostałej części (art. 385 k.p.c.).

O kosztach postępowania apelacyjnego w relacji między powódką a pozwanymi MPK i M. N. orzeczono na podstawie art. 100 zdanie drugie k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 i art. 391 § 1 k.p.c. Powódka na tym etapie sporu poniosła koszty w łącznej kwocie 6.935,50 zł. Na kwotę tę złożyły się następujące pozycje: 4.050 zł wynagrodzenie pełnomocnika (75% stawki minimalnej wynoszącej 5.400 zł - zgodnie z § 2 pkt 6 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.), 2.853 zł opłata od apelacji i 32,50-koszty korespondencji (k.1018).

Ostatecznie apelująca uległa w nieznaczej części żądania, a o oddaleniu apelacji powódki w istocie zadecydowała odmienna ocena wysokości żadanego zadośćuczynienia. Jak stanowi art. 100 zdanie drugie k.p.c. sąd może /... /włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. Sąd Apelacyjny, uznając wskazane przesłanki za spełnione, zasądził na rzecz powódki od pozwanych MPK i M. N. kwotę odpowiadającą całości poniesionych przez powódkę kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

O kosztach postępowania apelacyjnego w relacji między powódką a pozwanym (...) sp. z o.o. orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 i art. 391

§ 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800 ze zm.). Zasądzona od powódki kwota obejmuje opłatę od apelacji i poniesione koszty zastępstwa procesowego.